

Izabela Laura, Gimnazija Jurja Barakovića

Veliki sivi oblaci prekrili su sunce tog siječanjskog dana u Bosni.

Sat je otkucao 12.30 i svi putnici za Frankfurt trebali su se ukrcati u autobus koji će za nekoliko trenutaka krenuti.

Mlađahan čovjek, u kasnim dvadesetima stajao je nepomično kraj perona 3, a pored njega nešto mlađa žena s djetetom. Imao je smeđi debeli kaput, crnu vunenu kapu na glavi, a u ruci staru harmoniku koju mu je dao njegov djed po povratku iz Amerike još dok je bio

dječak. Pogledao je u ženu čije su ga suzne oči preklinjale da ne ide.

„Moram ići“, odgovori teško duboki glas. Žena ga čvrsto zagrlila.

„Čuvaj se“, rekne mu ona tiho. „Javi kad stigneš, nemoj da se brinemo“, namrštena čela, jedva se suzdržavajući da ne zajeca, kaže ona.

On ju je dugo držao u naručju, nije ju htio pustiti.

Nešto mu se steglo u grlu i ogroman teret okovan strahom obavio mu je srce. Nikad mu nije bilo teže. Sagnuo se do kćeri koja je upijala svaku njegovu riječ, svaki pokret. Pogladio ju je nježno svojim grubim rukama po mekanom bijelom licu i zagrlio ju čvrsto. Malena nije znala što se događa stoga je samo uživala u zagrljaju. Pogledao ih je još jednom kestenjastim očima i dugim koracima krenuo k autobusu.

Plave velike oči pratile su oca te zbunjeno promatrale ne bi li shvatile što se događa. „Gdje ide tata? Mama..!“. Majka nije odgovarala pa je dijete počelo plakati. Podigla ju je koščatim rukama čeznutljivo pogledavši svog dragog kako odlazi „Vratit će, vratit će se.“

Stasit čovjek neobrijane brade pogledavao je kroz prozor zabijeljenu cestu. Mislio je samo o tome kako ostavlja svoju obitelj nezaštićenu i pitao se je li to bila dobra odluka. U jednom trenu čak se pomislio ustati i reći vozaču da zaustavi vozilo, da se vrati u toplo naručje svoje žene. No onda je odustao. U jednu ruku bilo mu je drago da što mu je Antiša Perkov, ženin rođak u trećem koljenu ponudio smještaj i predložio da u velegradu kao ulični svirač proba zaraditi za stanarinu. Monkovo lice nije odavalo godine. Oči su mu bile utonule, ali nisu izgubile sjaj. Dvadeset sati mukotrpne vožnje kroz krajeve o kojima nikad nije ni sanjao da će ih vidjeti. A sad ide živjeti u stranu zemlju, sam, bez novaca u džepu. „Kako je do toga došlo?“. Sjetio se zadnjeg razgovora s vlasnicom stana u kojem živi njegova obitelj.

„Već tri mjeseca neplaćanja! Izbacit ću vas van ne platite li mi!“

„Molim vas, ta oboje smo izgubili posao...“

„Sedam dana! To je sve što imate, žao mi je, ali i ja moram jesti!“

Sedam dana. To je bilo sve što je imao da zaradi prijeko potreban novac.

Vrijeme je tako polako teklo dok se udaljavao od rodnog grada. Nije mu bilo nimalo lakše. Pored njega sjedila je punašna žena u zrelih godinama, dobro obučena, išla je posjetiti djecu u Munchen. Nisu mnogo razgovarali. Zabijeljeni borovi i visoke planine na kojim je pasao pogled i toplina autobusa vrlo brzo su ga uspavali.

U 6,30 autobus je pristigao u Frankfurt. Vozač je prinio svoje krupno lice njegovom i hrapavim glasom pokušao ga probuditi.

„Frankfurt!“

Izašavši vani zapuhnuo ga je val velike hladnoće. Polako je počeo drhtati te se obavio šalom. Pogledao je okolo tražeći poznato mu lice Antiše Perkova. Bio je to visok mršav čovjek ispijena lica s crnim šeširom i sivim kaputom.

Nespretno su se pozdravili, obojica malo zbunjeni i umorni. Antiša mu je uzeo naprtnjaču i doveo ga do obližnje kavane gdje su popili kavu i doručkovali poznate njemačke kobasice sa senfom.

„Kako mi je Miljenka?“, upita obazrivo rođak Antiša.

„Kako će biti...“ zastane mu komad bijelog peciva u grlu, teško ga proguta.

„Dobro, kad se uzme u obzir da su nas oboje otpustili i već tri mjeseca živimo na teret njenog oca i njegove bijedne mirovine“

Kimajući glavom, nastavi jesti svoje pecivo- miran čovjek. Obrazi su mu bili utonuli, činilo se kako je i on sam u sličnoj situaciji, ako ne i gorj.

„Svugdje je tako, nama malim ljudima. I mene je zadesila besparica. Na nas se sve svaljuje, ali uvjeren sam da ćeš uspjet' zaraditi koji dinar. Ovdje je situacija ipak malo drukčija, ljudi bolje zarađuju neg' u Bosni.“

Ovaj je pogledom potvrdio njegovu misao nadajući se da će doista tako i biti.

Otišli su skoro putem podzemne željeznice gdje mu je Antiša pokazao gdje obično bivaju ulični svirači. Sve mu je izgledalo tako novo, neobično. Začudo je promatrao ljude svih rasa kako se užurbano kreću ka svojim odredištima niti ne primjećujući jedni druge.

Prije rastanka, odveo ga je Antiša do jednog čovjeka koji je također svirao u podzemnoj, samo na drugom kraju. Bio je to bljedunjav čovjek, širokih leđa i hladna pogleda, podrijetlom Rus, zvan Vladimir kojeg je u dobra vremena Antiša znao razveselit kojim eurom više.

„On me zna... Ako ti što slučajno bude trebalo, samo mu spomeni moje ime, on će znati gdje me naći.“ Pogleda punog nevjerice uprtog ka ogromnom Rusu nastavi: „Duguje mi uslugu. Doći ću po tebe oko šest dotad se snađi. Evo ti nešto novca za ručak. Danas tako izdrži, sutra će već biti drukčije.“

Izvadio je ostarjelu harmoniku, stavio pred sebe torbu koju je nosio.

„Još šest dana. Toliko imam“. Počeo je svirati i pjevati ono malo što je znao.

Mnogi prolaznici bili su darežljivi i on se čudio kako mu dobro ide. Odmah mu je postalo malo lakše. Jedan od svirača koji inače tu sviraju ljuto je promatrao crnim očima pridošlicu kako mu oduzima zaradu. Prošao je debelim rukama po crnoj masnoj kosi, stajao tako nekoliko trenutaka no onda se ipak okrenuo i krenuo dalje. Sati su prolazili. Umoran, Monko je odlučio prigristi nešto. Pobrojao je novce, bilo je negdje oko tridesetak eura, uzeo harmoniku, mahnuo Vladimiru koji je ostao u podzemnoj te se vratio u kavanu koju je jedinu znao. Proveo je tamo sat-dva. Mučila ga je pomisao na ženu koja vjerojatno strepi jer ne zna je li joj muž sretno stigao, pa je pošao naći govornicu. Krenuo je ka podzemnoj željeznici gdje je pronašao telefon i kratko obavio poziv. Uskoro se, iako vrlo umoran, vratio sviranju sve dok Antiša nije došao po njega.

Iz Nord Centruma krenuli su vlakom do Baden Sodena gdje se nalazio skromni stan Antiše Perkova. Noć se već nadvila nad grad, ali on je i dalje iskričavo svijetlio. Mjesec i zvijezde nisu tamo šaputali noćnim pticama svoje priče. Prekrivena maglom njihova svjetlost nije dopirala do stanovnika tog milijunskog grada.

Antišin stan nalazio se na trećem katu male, reklo bi se podosta stare zgrade s koje se lomila boja. Živio je on sam, a stan, iako malen i taman, odisao je jednim toplim, domaćim ugođajem. Nasred kuhinje nalazio se drveni stol s četiri stolice iako su u uporabi bile samo dvije. Dnevni boravak, nasred koga se nalazio i krevet, bio je vrlo uredan, a na malom stoliću pokraj njega nalazila se unikatna lampa iz 1940. godine.

Sat na zidu otkucavao je 19 sati, bilo je to uobičajeno vrijeme za jelo. Večerali su grah. Atmosfera je bila pomalo sumorna. Shrvani umorom obojica su se složili da je vrijeme za spavanje. Monko, sklopivši oči, imao je pred sobom sliku mile mu žene i njene duge plave kose koja je uvijek odisala svježinom i velikih očiju kćeri Lamije što su ga čeznutljivo pogledavale pri odlasku.

„Još pet dana“, pomisli. Zatim je usnuo.

Budili su se veoma rano, točno u 5. Magla je bila izrazita. Bilo je nekih zastoja, pa je vlak stigao nešto kasnije na odredište. Kod podzemne su se Monko i ženin rođak razišli, a ovaj mu je dao upute kojim vlakom stići do njegova stana. On se uputio ka starom mjestu hitro. Neki val vrućine prožeo ga je cijela vidjevši da je onaj isti crni čovjek koji ga je jučer bjesomučno promatrao stao na njegovo mjesto. Što će sad? Nikud drugdje ne zna doći, Antiše nema da mu pokaže. Vrijeme mu je odmicalo bezobrazno brzo i morao je naći mjesto za sviranje gdje god ono bilo. Usplahiren, izašao je van i tražio prvu prometniju ulicu. Mislio je: „Tu prolazi puno ljudi, mora da ću bar nešto zaraditi.“ Pored njega iz sata u sat dolazili su raznorazni prosjaci, pantomimičari, drugi ulični zabavljači. Sati su prolazili, ali novaca niotkud. Tu i tamo koji prolaznik bi se smilovao i ubacio koji euro, međutim niti približno dovoljno za podmirenje duga gazdarici. Tako ozlojeđenom, nije mu bilo ni do hrane pa je proveo cio dan bez jela.

Pokušao je sabrati misli i ne razmišljati o tome da, ako ne stvori novac za tromjesečnu stanarinu u ovih pet dana, njegova žena i dijete neće imati gdje stanovati. „Ranije se ustati, ne spavati. Moram nabaviti novac.“ Toliko je bio predan toj svojoj težnji da se teško moglo naći odlučnijeg čovjeka u tom trenu u glasnom Frankfurtu. Ali, vrijeme je bilo presudno. Htio je stići do Antišinog stana prije mraka pa je stoga polako ustao i uputio tamo. Osjećao je hladnoću u kostima. I ona nije bila samo u temperaturama ispod ništice, bila je na licima ljudi koje je pozorno gledao prolazeći kroz ulicu nad koju se nadvio smog. S desne strane ulice nalazio se čovjek zamrljanog lica i oderane odjeće, prosjak. Monko se isprva nije obazirao na njega, ali onda ga je ovaj počeo zazivati. Nešto je mumljao na njemačkom kojeg Monko nije znao pa je samo produžio dalje. I ostalo bi to zaista tako da tajanstvena magla pod okriljem mjeseca nije popustila te otkrila prosjakovo ostarjelo lice i ožiljak koji su čak i čovjeka poput Monka zaplašili. Zabezeknuo se kad mu se ovaj zanio u lice i počeo ga probadati pogledom, moleći da mu udjeli nešto novaca.

Bilo mu je muka. Novaca niotkud, a ovaj tu samo što nije skapao od gladi. Monka ipak čeka obrok doma. Njega neće spasiti nekoliko eura, ali ovog izgladnjelog i promrzlog čovjeka hoće. Ali, svaki euro je bio bitan. No nešto jezivo, nešto više od njega samog u očima tog čovjeka prestravilo je i natjeralo Monka da posegne za onom ljudskosti u sebi, da dokaže sebi da ga ovaj čelični svijet nije uspio lišiti toga. Izvadi ono malo novca što je zaradio i udijeli mu. „Nek“ ti je sa srećom! kaže on i nestane u magli...

Sljedećih nekoliko dana bili su vrlo teški za Monka jer se nije mogao otarasiti misli da je dan isplate svakim danom sve bliži. Istina, novac je pristizao i nije se on žalio. Još mu je Antiša obećao dati nešto eura kad mu plaća sjedne. No to nije bilo dovoljno, još je kiša stalno padala i nije se moglo svirati na otvorenom, a borba za mjesto u podzemnoj bila je žestoka.

I tako jednog jutra, u 6, kao i obično, sjeo je Monko neispavan u vlak i čekao da ga odvede do odredišta. Gledao je mrtvo u tu harmoniku koja je bila pred raspadanjem, kao i on. Pitao se koliko će još biti u stanju donositi zaradu, nadu, bijednu kakva je bila, ali je bitno da ju još nije izgubio. Sjetivši se žene navrle su mu suze na oči, no nije dopuštao da mu duh klone. 'Imaj vjere', to mu je ona uvijek govorila. 'Imaj vjere!' ponavljao je on u sebi. I tako je to vazda bilo. To ih je držalo i vodilo kroz život. Pristigavši na odredište izišao je na ulicu. Sunce je čak malo pokazalo svoje boje tog jutra. Nakon neprestane kiše. To ga je malo oraspoložilo. Spuštajući se niz beskrajno duge stepenice pothodnika da dođe na drugi stranu ulice koja se činila prigodna za posao, od silnog umora zavrtjelo mu se u glavi te je teturao do zida. Ne pazeći na harmoniku, ispustio ju je s ramena i ona se otkotrljala niz stepenice. U prvi čas nije shvatio što se dogodilo jer mu se zamračilo pred očima, no ubrzo se osvijestio te na dnu stepeništa ugledao svoju harmoniku. Brzim korakom krenuo je po nju nadajući se da je čitava. Dio njega bio je preplavljen panikom. „Nije slomljena! Ah!“, odahnuo je lagodno. Smiješak olakšanja se pojavio na njegovom sad već zaraslom licu. Sagnuo se da je podigne te uočio da je napukla na jednoj strani i da se komad drva odlomio. Stajao je tako nepomično držeći slomljenu nadu u rukama, ne mogavši vjerovati svojim očima. No to je bilo sve. Nikakvih drugih osjećanja nije bilo. A što bi mogao učiniti? Probat će je popraviti, to je sve što može. Ali kada? Vrijeme nestaje kao pijesak i nema toga što ga može spasiti sada, sa harmonikom i bez nje. Izbacivanje iz stana njegovoj obitelji ne gine. Samo čudo bi ih moglo spasiti. Pokupio je taj odlomljeni dio i vratio se laganim korakom do podzemne željeznice gdje je vrlo spokojno čekao vlak. Lice mu je bilo bezizražajno. Ušao je u Antišin stan te položio harmoniku na stol. Uzeo je ljepilo u ormariću pored kreveta i sjeo za stol te se uhvatio popravljanja instrumenta. Uzeo je komadić koji se odlomio i pokušao dokučiti gdje pristaje. Međutim, uskoro je uvidio da ne ide. „Nedostaje još dio!“ stisnuvši zube kaže on za sebe. Iako je djelovao vrlo miran, u njemu se odvijala velika borba. Srce mu je počelo jače lupati, krv mu je šikljala u glavu, lice mu se zacrvenilo. Preplavljen bijesom, u afektu, zgrabi cijelu harmoniku i baci je o zid i ona se gotovo raspadne. „K vragu!“ Položi ruke na lice i zaplače žestoko. Sjedne na klimavu stolicu i ostade tako jecati nekoliko trenutaka. „Što sam to učinio?“ pomisli i nakon što se malo smirio ustane i ode do razlomljene harmonike. Približi se i počne skupljati komadiće. Odjednom mu se razrogače oči te ruka zastane na mjestu. Tišina. Sat otkuca 12. Monko se i dalje ne pomiče. „Jel' ja to sanjam?“ Protrlja brzo oči. „Jer to mora da je san! Najljepši!“ Počne rukama prebirati po ostacima harmonike. „Ali nije! Nije!“ počne se gromoglasno smijati. Oči su mu zasuzile od sreće, srce radosno zaigralo dok je prebirao tvrdim prstima po krupnim dolarskim novčanicama skrivenim u olinjalnoj djedovoj harmonici.